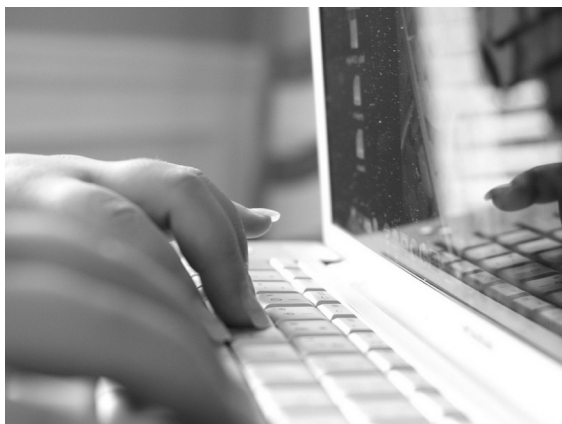

Vi behöver experter

Vi människor är väldigt stolta över hur intelligenta vi är. I allmänhet anser vi att det är en av de saker som definierar oss. I mångt och mycket är det det som gör oss speciella och skiljer oss från de andra djuren. Vi litar på vår förmåga att förstå vår omgivning, och inte utan grund. I avsaknad av styrka, snabbhet eller huggtänder och klor så har vi till stor del vår intelligens att tacka för vår framgång som art.

Vi har också en annan positiv egenskap, en egenskap som även den har hjälpt oss genom evolutionen: vår förmåga att samarbeta. Vi är i grunden väldigt sociala djur, vilket tillsammans med vår förmåga att räkna ut hur saker och ting fungerar, generellt sätt har tjänat oss väldigt väl. Men det händer att dessa två egenskaper inte räcker till.

Vi genomlever just nu ett historiskt skede, en (förhoppningsvis begränsad) period i vår historia som kommer att sätta spår för lång tid framöver, även ifall vi skulle lyckas besegra covidpandemin enligt de mest optimistiska prog-

noserna. Inte på hundra år har mänskligheten drabbats av en så omfattande pandemi som den som nu pågår. Som privatpersoner är vår individuella intelligens mitt i allt inte till så mycket hjälp, i en ny och främmande situation. Dessvärre kan vår familj och våra vänner, som vi vanligen brukar vända oss till, inte heller ge oss den trygghet vi behöver.

Så, hur ska vi bete oss och vilka beslut ska vi ta när vår intelligens och vårt sociala nätverk sviker oss? Det finns hjälp att få. Vi lever i en värld som har tillgång till resurser som är helt unika i historien. Globala initiativ, resurser och banbrytande teknik har strålat samman som aldrig förut, och arbetar för högtryck för att begränsa och mildra effekterna av covid-19 pandemin. Om allt går väl, så kommer vi om ett par år att kunna titta tillbaka på den här tiden med fasa, men med tacksamhet över vad vetenskapen lyckades åstadkomma.

Detta kräver dock att vi alla aktivt tar ett steg utanför

det trygga. Var och en av oss kan inte själva räkna med att komma fram till den bästa lösningen. Vår egen umgängeskrets (viktig som den är!) kan inte ge oss alla svar. Vi har inget annat val än att förlita oss till experter, även om det kan ta emot. Det innebär att vi ger upp vår egen kontroll, att vi tvingas lägga vår tillit till personer som vi inte känner, aldrig har träffat, och ibland inte ens känner namnet på. Ju allvarligare ämne desto svårare kan det kännas, och i en pandemi talar vi bokstavligen om liv eller död. Liv och död, inte bara för oss själva – vårt agerande får inte bara konsekvenser för oss själva utan också för vår omgivning. Om jag vägrar vaccinera mig så riskerar jag också att föra smittan vidare till mina nära och kära, eller till personer jag möter på bussen, på jobbet eller i mataffären.

Då kan det vara bra att minnas att det kanske ändå inte är så obekant för oss att lita på experter. Har vi tandvärk går vi till tandläkaren, när bilen är trasig tar vi den till verkstan och om vi bryter armen tar vi oss till akuten. Egentligen är det inget konstigt eller främmande för oss att vända oss till de som vet mer. Som den italienske virologen och vetenskapskommunikatören Roberto Burioni skriver i sin bok “La congiura dei somari:”¹:

”Jag känner till en del om vaccin, virus, och bakterier eftersom jag har studerat dem i hela mitt liv. Men jag vet inte hur man bakar en tårta eller hur man reparerar en lampa, så jag anlitar ett bageri eller ringer en elektriker.”

Gott så. 🍪

1. La congiura dei somari: Perché la scienza non può essere democratica (The conspiracy of dunces: Why science cannot be democratic). Rizzoli 2018. ISBN 978-8817104609.